

Vajdovichné Visy Erzsébet

**A TERÜLETI TERVEZÉS ÉS
A KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS ÖSSZEFÜGGÉSEI**

Doktori értekezés tézisei

Témavezető:

Dr. Ónodi Gábor

2006. január

A doktori iskola

megnevezése: Környezettudományi Doktori Iskola.

tudományága: Környezettudomány

vezetője: Dr. Menyhért Zoltán
egyetemi tanár, a mezőgazdaságtudomány doktora
SZIE, Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar
Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet
Ökológiai Mezőgazdasági Tanszék

témavezető: Dr. Ónodi Gábor
egyetemi docens, PhD
SZIE, Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar
Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet
Területi tervezési Tanszék

.....
Az iskolavezető jóváhagyása

.....
A témavezető jóváhagyása

1. ELŐZMÉNYEK, CÉLKITŰZÉSEK

A magyar területi tervezés újabb kihívása az ország EU tagsága és a felkészülés a 2007-2013 évi tervezési időszakra. Ennek keretében kell kidolgozni az ország új területfejlesztési koncepcióját. Ez a kihívás egyben lehetőséget ad arra, hogy az új koncepció új elvek szerint, új megközelítéssel készüljön el.

Az új megközelítés fontos, alapvető eleme a gazdasági versenyképesség, a társadalmi integráció és a fenntarthatóság környezeti kritériumai közötti szoros és következetes összefüggések érvényesítése. További fontos elem a területi kohézió, amely a belső adottságokra építő, az elérhetőséget biztosító és az együttműködésre építő területfejlesztés követelményeit foglalja magában.

Míndez egyben jelenti a magyar területi tervezés egészének újra gondolását. Ehhez kíván segítséget nyújtani ez a dolgozat.

2. VIZSGÁLATOK

A környezeti szemlélet kibontakozásának folyamatára történő visszatekintés bemutatja, hogy a környezet adottságainak figyelembe vétele, a kapcsolódás, védekezés, alkalmazkodás és változtatás igénye végig kísérte az emberi társadalom történetét. Az ember és környezete közötti viszony változott, alakult a történelem során. Az utóbbi száz – százötven év hozta el a a környezet iránti felelősség világméretű tudatosodását.

A területi tervezési problematika történeti elemzése igazolja azt a tételt, hogy a területi tervezés elveinek és gyakorlatának fejlődéstörténete az urbanizáció és a világgazdaság mindenkorai állapotának tükröződése. Ez érvényes mind a korábbi, mind a közelebbi múlt nemzetközi és hazai elméletére és tapasztalataira, és nem kevésbé érvényes Magyarországon a rendszerváltás utáni helyzet zavaraira, zavarodott útkereséseire.

A fenntartható fejlődés koncepciója és a területi tervezés közötti összefüggések vizsgálata kifejti a környezetgazdálkodás és a területi tervezés újabb kori értékrendjének, gondolkodás módjának és gyakorlatának kibontakozási lehetőségét.

A történeti elemzést követően a dolgozat az utóbbi két évtized két jelentős területi tervezési munkafolyamatát elemzi: az Országos Területrendezési Terv valamint Győr – Moson – Sopron megye területfejlesztési koncepciója és rendezési terve kidolgozását. Bemutatja a dolgozat a tervezési folyamat új törekvéseit, a területfelhasználás, a közlekedési-kommunikációs rendszer és a településrendszer kérdéseinek kezelését.

3. A VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

A korábbi és későbbi előzmények, tudományos és gyakorlati eredmények elemzésére építve tesz javaslatot a dolgozat a környezetgazdálkodással együttműködő területi tervezés modelljére és annak hazai alkalmazására.

A terület és a környezet ügyeivel való foglalkozás, ehhez a tervezés eszköztárának igénybevétele nem új keletű. Az utóbbi évtizedekben jelentőségük különösen megnőtt, mert mindkét problémakör jelentősége, súlya mind globális, mind lokális szinten az emberi életet közvetlenül meghatározó módon jelentkezik. A politikai, gazdasági, kulturális, tudományos törekvések sokasága irányul a környezet és a területi fejlődés különféle gondjainak megoldására vagy enyhítésére. A gondok szerteágazóak, és minél élesebben jelentkezik valamilyen környezeti vagy területi probléma, annál inkább összpontosulnak a megoldási törekvések a problematika adott szegmensére, és háttérbe szorul az összefüggések. Mind a környezet, mind a terület témaköre azonban rendkívül komplex, és az összetevők közötti kapcsolatok kölcsönösen meghatározóak. Az összefüggések következetes értékelése és érvényesítése még nemigen jutott túl az elméleti megközelítés szintjén.

Az utóbbi évek ígéretes fejleménye az *analízis mellett a szintézis* jogosultságának érvényre juttatása, annak elismerése, hogy a szintézis mind tudományos, mind gyakorlati tekintetben új eredményekhez vezet. Ez megfigyelhető mind a környezeti, mind a területi témák megközelítésénél és kettőjük kapcsolatának előtérbe helyezésénél.

A környezetgazdálkodás és a területi tervezés szorosan összetartozó, egymás hatásfokát erősítő tevékenységek. A területi tervezés ennek ellenére, mindez ideig nem tudta kellő hatékonysággal szolgálni a környezetgazdálkodás ügyét, és a környezetgazdálkodás sem hangolódott össze kellő mértékben a területi megközelítés komplex szemléletmódjával.

A dolgozat törekvése a környezetgazdálkodás és a területi tervezés következetes együttműködését elősegítő tevékenységi keret kialakítása elsősorban a területi tervezés szisztémájára vonatkozó javaslat kidolgozásával. Olyan területi tervezési rendszerre tesz javaslatot, amely azzal, hogy befogadja és következetesen érvényesíti a környezetgazdálkodás gondolatrendszerét, nyitott a gazdasági és szociális kérdésekre is, tartalmában, minőségében, szemléletében megújul, és kiterjedt feladatkörét az eddiginél hatékonyabban tölti be.

4. ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

A szakirodalomban ismertett módszerek értékelése és saját területi tervezői gyakorlatom tapasztalatai alapján elemeztem a környezetgazdálkodási szempontok integrálásának lehetőségeit a területi tervezésben. Vizsgálataim eredményei közül az alábbi új tudományos eredményeket emelem ki:

1.

Feltártam és konkrét esetek bemutatásával alátámasztottam, hogy a környezetgazdálkodási szempontok érvényesítése a társadalom és gazdaság gyakorlatában, annak általánosan elismert, a különböző, társadalmi, kulturális és politikai nyilatkozatokban hangsúlyozott jelentősége dacára hiányos, zökkenőkkel teli, nehezen halad előre.

2.

Saját tervezői gyakorlatomra hivatkozva bemutattam azt, hogy a környezetgazdálkodás bonyolult, felelősségteljes és kockázatos feladatához milyen módon nyújthat segítséget a területi tervezés, ez a közgondolkodásban és társadalmi gyakorlatban ugyancsak nagyobb elismerést és teret igénylő tevékenység. Kimutattam, hogy a megreformálásra szoruló területi tervezéstől eddig sem volt idegen a környezeti szemlélet. Megújulásához a bemutatott példák fontos segítségül szolgálhatnak.

3.

Az irányításommal készült Országos Területrendezési Terv és a Győr-Moson-Sopron megyére készített területfejlesztési koncepció és területrendezési terv kidolgozása során a megközelítés egyes szempontjai és módszertani megoldásai a területi tervezés új eredményeinek tekinthetők, az alábbiak kiemelésével.

3.1

A tervekben alkalmazott metodikai elvek jellegzetes példái a programozás, forráskoncentráció, szubszidiaritás európai elvei. A metodikai elvek között új megközelítést képvisel a probléma-orientált redisztributív orientációval szemben az *erősség- és lehetőség orientáció tervezési elve*, amelynek megfogalmazásához az európai területi kohéziós politika elemzése vezetett el.

3.2

A *participatív területi tervezés* ismert metodikai terén új megoldás az a mód, ahogyan a Győr-Moson-Sopron megyei tervezés folyamán – az önkormányzatok, a lakosság, a civil szervezetek és a vállalatok bevonásával történő tervezésben –mindvégig, következetesen érvényesült a rendszeres tájékoztatással, az érintettek megkeresésével és a tervezés mindegyik munkaszakasza során egyeztetési fórumok szervezésével.

3.3

Az érték-meghatározó tervezési elvek közé tartozik az Európai Területfejlesztési Perspektíva című dokumentumban is rögzített fenntarthatósági kritériumrendszer, mely a Győr-Moson-Sopron megye illetve Nyugat-Dunántúl területi tervezésénél alkalmazott *szűrőrendszer* felhasználásával került érvényesítésre.

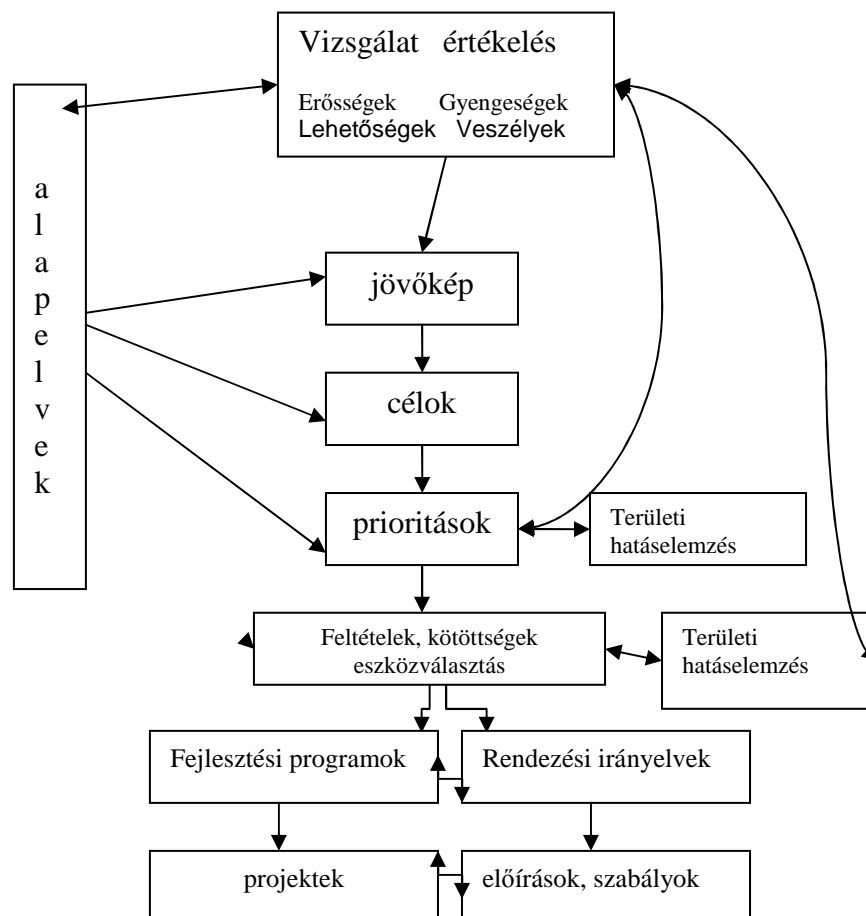
3.4

A komplex, fenntarthatóság-orientált tervezési folyamat jellegzetes példái a területi szerkezet alakításával, a célszerű területfelhasználás elősegítésével összefüggő megoldások. Az Országos Területrendezési Terv illetőleg a megyei tervek készítése az agrár-környezetgazdálkodás számára

- meghatározta a kereteket a területfelhasználás szabályozásával (az érzékeny természeti területek, az országos ökológiai hálózat, a térségi rehabilitációt igénylő területek lehatárolása és a használat feltételeinek rögzítése),
- közlekedési hálózati kapcsolatok biztosításával számolt az áruk piacra juttatása, az információáramlás biztosítása érdekében,
- helyi centrumokat jelölt meg az értékesítéshez, információszerzéshez, felkészüléshez, marketinghez
- projektjavaslatokat mutatott be a megvalósítás elősegítésére,
- irányelveket, javaslatokat fogalmazott meg a prioritások érvényesítésére.

4.

A szakirodalomban ismertett módszerek kritikai értékelése, valamint saját tervezői gyakorlatom tapasztalatai alapján javaslatot dolgoztam ki *a területi tervezés új, elméleti megfontolásokra építő, a gyakorlatban alkalmazható modelljére*, mely a környezetgazdálkodás elveit, szemléletét következetesen érvényre juttatja, mert épít a gazdaság, társadalom, környezet összefüggésrendszerére. A területi tervezés új modelljét a következő séma mutatja be:

A modell folyamattá ötvözi az eddigi és a jelen gyakorlatban egymástól elkülönült tervezési lépéseket (fázisokat), egységben tartja a gazdasági, társadalmi, ökológiai, műszaki vonatkozásokat, figyelembe veszi azok kölcsönhatásait.

A modellben összefoglalt területi tervezési folyamat keretében lehetőség nyílik a területrendezési tervezés során elvégzett vizsgálatok, elemzések, következtetések és javaslatok hasznosítására a területfejlesztés programjainak, kidolgozása során. Ezzel a területfejlesztési programok megalapozottabbá válnak.

A területrendezési tervek jelenleg a tervezési folyamat eredményeinek csupán töredékét hasznosítják: a tervek térképi tartalmát, ezen belül elsősorban a szabályozási övezetek lehatárolását, valamint az övezetekhez tartozó előírásokat. Ezek a területrendezési tervezés *explicit* előírásai. Melléjük tartoznak az *implicit előírások*, azok, amelyek az övezeti előírások szerves részei, de nem az Országos Területrendezési Tervről szóló, 2003. évi XXVI. törvény tartalmát képezik, hanem más törvények (Földtörvény, Természetvédelmi Törvény, Erdőtörvény) vagy egyéb jogszabályok tartalmazzák azokat. Az előírásokon túlmenően a területrendezési tervezés eredményeképpen *irányelvek és fejlesztési javaslatok is megfogalmazódnak*, amelyek nem kapnak helyet a hivatalos tervdokumentációban. Legfeljebb, kedvező esetben határozati javaslatok és alátámasztó anyagok formájában, mint a tervezés melléktermékei jelennek meg. Mindezeket a területfejlesztés jól hasznosíthatná a közös tervezési folyamat keretében.

5. KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

A területi tervek készítésének indulása rendszerint valamilyen fontos változáshoz kötődik. Magyarországon, Szlovákiában, Szlovéniában a rendszerváltás után vált időszerűvé új területi tervek készítése, majd pedig az Európai Unióhoz való csatlakozás új feltételek szerint tette szükségessé a tervezést. Írországban és Ausztriában is az Európai Unióhoz való csatlakozás kapcsán került sor a területi tervezési folyamat újra-indulására, majd pedig az Európai Unió bővülése és az európai fejlesztési források szűkülése tette időszerűvé az országos szintű célok újra gondolását. Számos európai ország indított és indít új szemléletű területi tervezést az Európai Területi Fejlődési Perspektívában foglalt irányelvek követésével.

Az indítás azonban nemcsak egy-egy területi terv vagy hierarchikusan egymásra épülő tervsorozat kidolgozásának kezdetét kell, hogy jelentse, hanem a tervezési rendszer egészének megújítását is. Erre lett volna szükség és lehetőség Magyarországon is az 1996. évi törvény kapcsán.

Ahhoz, hogy megfelelő területi tervezési szisztéma bontakozzon ki, szükséges lenne először is területi kutatási program indítására, amelynek keretében a már az eddigi ad hoc kutatások eredményeinek felhasználásával kerülne sor az 1980-as-1990-es évek területi folyamatainak feltárására és értékelésére, kitérve a demográfiai, gazdasági folyamatok, az életmód és életkörülmények, infrastruktúra, a környezeti állapot, a területfelhasználás változására és ezek összefüggéseire. Különös figyelemmel kellene vizsgálni a bel- és külpolitikai változások, a nemzetközi és kormányprogramok területi hatásait.

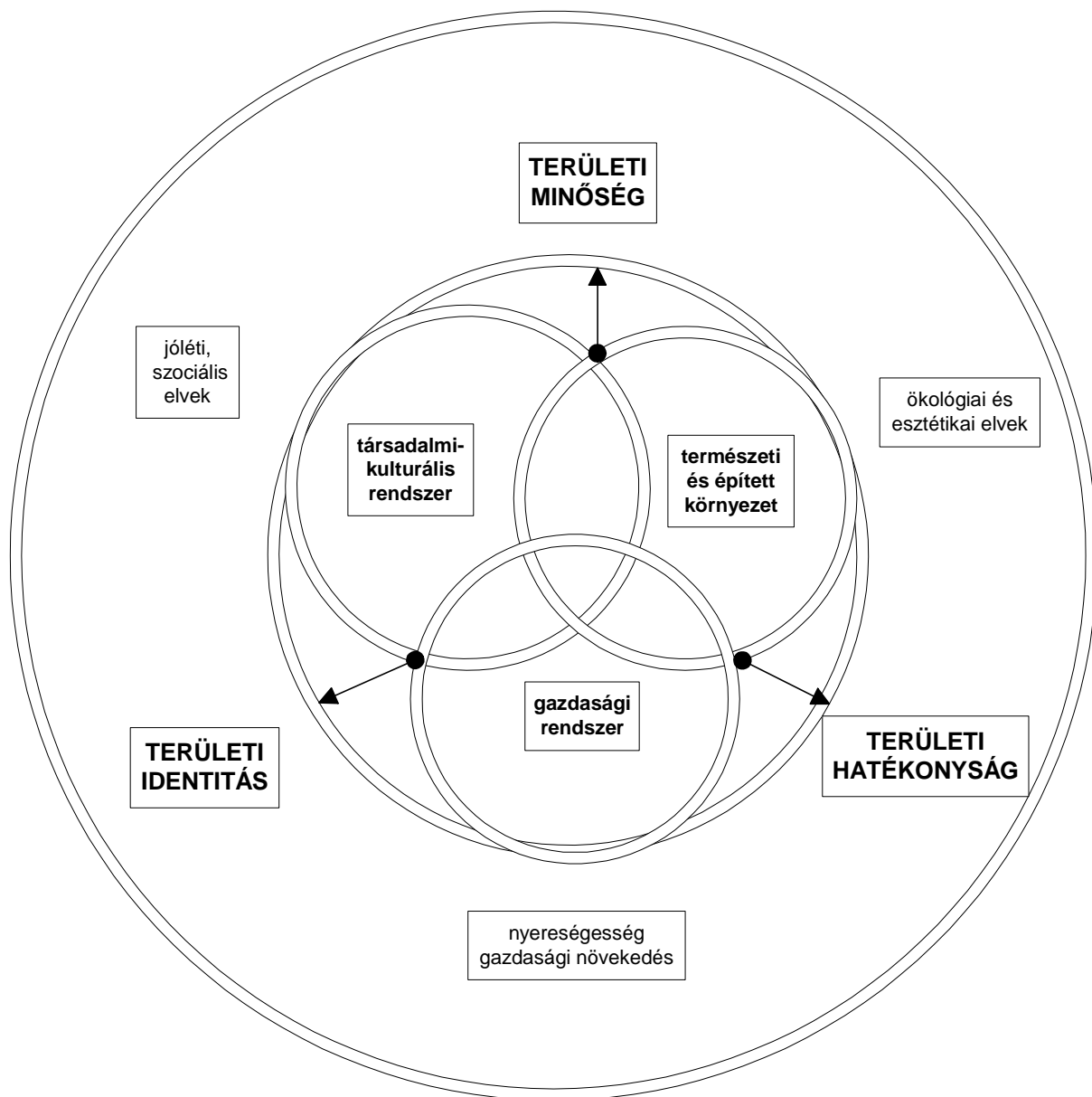
A területi kutatási program elsődleges feladata a gyűjtés, értékelés, nyilvántartás. Az elmúlt másfél évtizedben igen sok tudományos eredmény, ismeret született, amelynek hasznosítása fontos és hasznos lesz egy értelmes területi tervezési rendszer keretében.

A tudományos és az eddigi tervezési (fejlesztési, rendezési) eredményeket hasznosítva kell kidolgozni az ország és a régiók és a kistérségek (település-együttesek) területi stratégiáját. Ez a három területi (térségi) kategória lehet a hatósági területi tervezés legcélszerűbb tárgya.

A javasolt területi tervezési modell és a jelenlegi magyar szisztémához képest előrelépés abban, hogy

- hangsúlyt helyez az összefüggésekre,
- minden területi szinthez távlati jövőképet és stratégiát rendel, mint a terület fenntartható fejlődését biztosító alapelvek együttesét,
- a távlati jövőkép (célrendszer) és stratégia (prioritások a célelérés érdekében) a gazdaság fejlesztése, a társadalom szolgálata, a környezetgazdálkodás szempontjait, területi dimenzióját öleli fel,
- ez az alapja, oka és értelme az operatív intézkedések körébe sorolt fejlesztési programoknak és a tér rendjét biztosító előírásoknak, irányelveknek.
- A területi terv képez alapot az ágazati programok kidolgozásához vagy egyeztetéséhez.
- A területi terv és a kapcsolódó operatív intézkedések egyaránt a partnerség elvére épülnek, azaz szólnak az irányító hatóság mellett a területi folyamatok többi résztvevőjéhez is, köztük a gazdálkodó szervezetekhez és a lakosokhoz.

A gazdasági (hatékonyság, hozzáadott érték), társadalmi (jóléti, kulturális), környezeti (ökológiai, esztétikai) dimenzió összefüggéseit a következő séma mutatja be.

6. A DOLGOZAT TÉMÁJÁVAL KAPCSOLATOS PUBLIKÁCIÓK

6. 1 Folyóirat cikk

Vajdovichné Visy Erzsébet: Az urbanizáció mai tendenciái és problémái az Egyesült Államokban (Településtudományi Közlemények, 23. szám, 1971. 105-117. oldal)

Vajdovichné Visy Erzsébet: A területrendezési tervezés szemléleti változásai (Településtudományi Közlemények 33. szám, 1985. 102-114. oldal)

Vajdovichné Visy Erzsébet: Útkeresés és változások: településtervezés ma, Európában (Településtudományi Közlemények 36. szám, Budapest, 1988. pp. 87-101)

Vajdovichné Visy Erzsébet: A tervezés dilemmái (Falú Város Régió 1997/ 5.sz. 19-20. oldal)

Vajdovichné Visy Erzsébet – Ferencsik István: Az Országos Területrendezési Tervhez kapcsolódó térinformatikai alapú elérhetőségi vizsgálat (Falú Város Régió 1999/5. sz. 20-21. oldal)

Vajdovich-Visy, E.: The National Spatial Plan of Hungary (EUREG No.7.1998. pp.58-60.)

Vajdovichné Visy Erzsébet: A Vision Planet Program (Falú Város Régió 1999/8. sz. 31-32. oldal)

Máté Zsolt, Molnár Attila, Vajdovichné Visy Erzsébet: Regionális, települési és műemléki tervezés és kutatás a VÁTI-ban (Falú Város Régió 2000/8. sz. 14-15. oldal)

6. 2 Egyéb cikk, kiadvány

Vajdovich Visy, E – Ormosy, V.: The Pécs Case, Hungary: The diversity of policy responses in a turbulent environment and their influence on the local planning process (Swedish Council for Building Research, D7:1987, 1-55. oldal)

Környezeti nevelés, oktatás és képzés Magyarországon, KTM kiadvány, Budapest 1993, 1-23 oldal, megjelent magyar és angol nyelven)

Vision Planet: A Közép-Európai, a Duna menti és az Adriai Térség Integrált Területfejlesztési Stratégiája – Irányelvek és fejlesztéspolitikai javaslatok (szerzői kollektíva, 1-126 oldal, megjelent 2000-ben angol, magyar, német, szlovák, szlovén, bulgár, cseh, olasz nyelven nyomtatásban és CD-n. Magyar kiadás: FVM, Budapest 2000.)

6. 3 Közlemény nemzetközi konferencia-kiadványban

Vajdovich Visy, E.: Inner City Areas: Implications of Economic Change for Urban Policies, *in*: Proceedings of the Third Congress of the Regional Science Association (RSA) Israel, Jerusalem, 2-7 April, 1989. 65-73 oldal

Vajdovich Visy, E.: Regional Planning in Hungary *in*: Regional Physical Planning – Practice and Challenges, Proceedings of the International Conference on the Occasion of the 30th Anniversary of Nationally Organised Physical Planning in Slovenia, Bled 1998 ISBN 961-6276-10-7, 45-53 oldal

Vajdovich Visy, E: Cooperative and participatory spatial planning in Hungary (in: The Elan Vital of the Community: Individuals as Citizens, Symposium for the Japan-EU People to People Program Exchange Year, Tokyo, March 2005, pp. 16-17, 30-31)

6. 4 Nemzetközi konferencia-kiadvány szerkesztés

Talyigás, K. – Vajdovich Visy, E.(eds) : Fighting Poverty Together (proceeding of the Budapest International Workshop on Inter-Disciplinary and Inter-Sectoral Co-operation for the Improvement of the Quality of Social Services, Budapest, 2001)

6. 5 Könyvben megjelent tanulmány

Vajdovichné Visy Erzsébet: Makro-regionális összefüggések *in*: Glatz Ferenc (szerk.), Dövényi Zoltán, Hajdu Zoltán (összáll.): Magyarországi Duna-völgy területfejlesztési kérdései, a Magyar Tudományos Akadémia kiadványa, Budapest, 2002. (503-520. oldal, térinformatikai munkák: Vass Gábor)

Vajdovichné Visy Erzsébet: Törekvések a környezetvédelem érvényesítésére az Európai Unióban és a magyar területi tervezésben, *in*: Fodor József (szerk.): A környezetvédelem, környezetgazdálkodás európai törekvései, a Pécsi Akadémiai Bizottság kiadványa, szerkesztés alatt

Vajdovich Visy, E: Ungheria: un'esperienza di governo e tutela (in: Governare l'acqua. Difesa del territorio, qualità, tutela, servizi. Emergenze regionali e confronti europei, Edizioni Concordia Sette, Pordenone, 2004.) 155-163 p.

Vajdovich Visy, E: An Umbrella Plan for the Regions (in Müller et al. ed.: Rise and Decline of Industry in Central and Eastern Europe, Springer Verlag, Berlin, Heidelberg, 2005.) 111-131 p.

7. SZAKMAI TUDOMÁNYOS TEVÉKENYSÉG A DOLGOZAT TÉMAKÖRÉBEN

7. 1 Területrendezési tervek

Vajdovichné Visy Erzsébet (vezető tervező): A Duna-térség szlovák-magyar részének értékelése és fejlesztési lehetőségei, Készült: magyar-szlovák együttműködéssel, VÁTI, URBION-AUREX, 1997-98. 1-124 oldal

Vajdovichné Visy Erzsébet (vezető tervező): Országos Területrendezési Terv, Előkészítő munkarész (vizsgálat és program, 1-154 oldal), Javaslattevő munkarész (1-82 oldal),

Egyeztetési anyag (1-74 oldal), Előterjesztés a Kormány részére (1-42 oldal), VÁTI, Budapest, 1997-2001.

Vajdovichné Visy Erzsébet (vezető tervező): Győr – Moson – Sopron megye Területfejlesztési Koncepciójának aktualizálása (1-14 oldal), Vizsgálat (1-113 oldal), Program és tervjavaslat (1-85 oldal), VÁTI, 1999-2001.

Vajdovichné Visy Erzsébet (vezető tervező): Győr – Moson – Sopron megye Területrendezési Terve, 2005.

7. 2 K+F témavezetés

Vajdovichné Visy Erzsébet: A környezetvédelem, -alakítás és a területrendezés kapcsolata (VÁTI, Budapest, 1972.1-53 oldal)

Vajdovichné Visy Erzsébet: Az urbanizáció és az ökológia egymásrahatása (VÁTI, Budapest, 1974. 1-134 oldal)

Vajdovichné Visy Erzsébet: A településfejlődés irányításához szükséges főbb tevékenységek továbbfejlesztése, különös tekintettel azok tervezésére: a regionális és településtervezés korszerűsítése („A települések fejlődésének irányítását megalapozó kutatások” című OKKFT B/4 jelű program 3.”A településfejlődés irányítása: tervezési, végrehajtási eszköz- és intézményrendszere” című alprogram b/ jelű témája, 1980-1985 1-97 oldal)

Vajdovichné Visy Erzsébet (témavezető): A Balatonkörnyék optimális fejlesztésének, településkörnyezeti szabályozásának megalapozása (a K-5 program keretében végzett kutatás dokumentációja, VÁTI, Budapest, 1981, 1-71 oldal)

Vajdovichné Visy Erzsébet: A területi tervek megvalósulásának értékelése (VÁTI, Budapest, 1983. 1-43 oldal)

Vajdovich Visy, E.: Implementation of settlement development in County Baranya, SW Hungary (paper presented at the XII. Congress of the European Society for Rural Sociology, Section 7, Budapest, 1983. 1-16 oldal)

Vajdovichné Visy Erzsébet: A terület- és településfejlesztés nemzetközi tapasztalatai (készült: „A településfejlesztés hosszú távú országos koncepciójának alátámasztó tanulmányai” című munka keretében, VÁTI, Budapest, 1983 1-87 oldal)

Vajdovichné Visy Erzsébet: A településfejlődés irányításához szükséges főbb tevékenységek továbbfejlesztése, különös tekintettel azok tervezésére: a regionális és településtervezés korszerűsítése (kutatási program szintézise, VÁTI, Budapest, 1985. 1-43 oldal)

Vajdovichné Visy Erzsébet: A területi fejlődés fontosabb változási tendenciái az elmúlt másfél évtizedben, következtetések a hosszú távú tervezés számára (VÁTI, Budapest, 1987. 1-88 oldal)

Vajdovichné Visy Erzsébet: Javaslatok a területrendezés átfogó reformjának előkészítésére (VÁTI, Budapest, 1989. 1-27 oldal)

Vajdovichné Visy Erzsébet: Az országos területrendezési tervezés kérdései: a kutatások szintézise és a továbblépés elvei (VÁTI, Budapest, 1990. 1-65 oldal)

Vajdovichné Visy Erzsébet: A magyar településrendszer alakulása és jövője az európai urbanizálódási trendek tükrében (VÁTI, Budapest, 1990. 1-65 oldal)

Vajdovichné Visy Erzsébet: Gondolatok a Városépítés – Városgazdaság szakmérnöki képzés jövőjéről (BME, Budapest, 1991. 1-26 oldal)

Vajdovichné Visy Erzsébet: Ökológiai szemléletű terület- és településtervezés (VÁTI, Budapest, 1991. 1-36 oldal)

Vajdovichné Visy Erzsébet: A területrendezés tartalmi követelményei és módszertana előkészítése a területfejlesztésről és rendezésről szóló törvénytervezettel összhangban: regionális módszertani kutatások (VÁTI, Budapest, 1995. 1-47 oldal)

Vajdovichné Visy Erzsébet (témavezető): A Magyarországgal határos országok területi tervezésének vizsgálata, az együttműködés elősegítése (VÁTI, Budapest, 1998. 1-25 oldal)

7. 3 Nemzetközi kutatási programban végzett kutatás

Vajdovichné Visy Erzsébet (témavezető): A Bécs és Budapest közötti térség fejlesztési perspektívái (Bécs-Budapest, ÖIR-VÁTI, az ÖROK megbízására, 1998. 1-54 oldal)

Vajdovichné Visy Erzsébet szerzői kollektíva tagjaként: Vision Planet: Strategies for Integrated Spatial Development of the Central European, Danubian and Adriatic Area, Part I: Guidelines and Proposals, 1-54 oldal, Part II: Background Report 1-102 oldal (Community Initiative Interreg II C & PHARE CBC), 1998-2000.

Vajdovichné Visy Erzsébet szerzői kollektíva tagjaként: ESPON 2006 program 1.1.1 The role, specific situation and potentials of urban areas as nodes in a polycentric development (2002-05) (www.espon.lu)

Vajdovichné Visy Erzsébet szerzői kollektíva tagjaként: ESPON 2006 program 1.1.2 Urban-rural relations in Europe (2002-05) (www.espon.lu)

Vajdovichné Visy Erzsébet szerzői kollektíva tagjaként: ESPON 2006 program 1.1.4 The spatial effects of demographic trends and migration (2002-05) (www.espon.lu)